

ISSN 2078-1628

*Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський університет
економіки і менеджменту*

***Вісник
Східноєвропейського університету
економіки і менеджменту***

Науковий журнал

***СЕРІЯ:
ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ***

Виходить 2 рази на рік

Заснований у серпні 2007 року

№ 1 (22), 2017

Черкаси 2017

ВІСНИК
Східноєвропейського університету
економіки і менеджменту

Серія: економіка і менеджмент
Науковий журнал

1 (22), 2017

*Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з економічних наук (наказ Міністерства освіти і науки України № 1328 від 21.12.2015)
Журнал «Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту» входить до таких міжнародних наукометричних баз реферування та індексування: Російський індекс научного цитування, Росія (<http://elibrary.ru/>), Index Copernicus Journals Master List, Польща (<http://www.indexcopernicus.com/>), Google Академія (<http://scholar.google.com.ua>)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Почесний редактор: Аблязов Р. А., д. т. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Інженерної академії України, президент Східноєвропейського університету економіки і менеджменту.

Головний редактор: д. е. н. Савченко С. О.

Заступники головного редактора: д. е. н. Козловський В. В.; к. е. н. Дмитрук Б. П.

Редакційна колегія: д. е. н. Шпак Л. О.; д. е. н. Войтоловський М. В.; д. е. н. Ус Г. О.; д. е. н. Яценко В. М.; д. е. н. Яценко О. В.; д. е. н. Сергєєва Л. Н.; д. е. н. Кисель Р.; д. е. н. Медведєв В. Ф.; д. е. н. Чаплигін В. Г.; к. е. н. Сукач О. М.; к. і. н. Захарова І. В.

Відповідальний секретар: Дешевенко Л. П.

Науковий журнал публікує статті з економічних проблем підприємств різних галузей промисловості, національного господарства, менеджменту, маркетингу, підготовлені науково-педагогічними працівниками, науковими співробітниками, аспірантами та здобувачами наукових ступенів вищих навчальних закладів, а також ученими та спеціалістами інших організацій, підприємств, установ.

Призначений для науковців, викладачів, аспірантів і студентів, спеціалістів національного господарства, державних і регіональних органів управління.

- Статті для публікації в науковому журналі відбираються на умовах конкурсу.
- Відповідальність за достовірність фактів, дат, назв, імен, прізвищ, цифрових даних, які наводяться, несуть автори статей.
- Редакція може публікувати статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору авторів.

ЗМІСТ

УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

<i>Шпак Л. О.</i> Соціально-економічні фактори впливу на розвиток туристично-рекреаційних комплексів	5
<i>Пасічник Ю. В.</i> Концептуалізація фіскального простору функціонування та розвитку національної економіки	12
<i>Зінченко О. А.</i> Культура інноваційних кластерів як іміджева компонента регіонального розвитку	19
<i>Сарана Л. А.</i> Регулювання малого та середнього бізнесу в Україні: регіональний аспект	27
<i>Подлужна Н. О.</i> Доктринальні та концептуальні підходи щодо формування економіки знань в Україні та її регіонах	34
<i>Дармограй О. В.</i> Регіональна продовольча безпека як основа стійкого розвитку економіки країни	45
<i>Ткаченко О. О.</i> Передумови розвитку регіональних туристично-рекреаційних комплексів.....	52
<i>Скібська К. О.</i> Оцінка ринку праці України за основними чинниками його розвитку	58

ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

<i>Сурай А. С.</i> Ключові характеристики компонентів (підсистем) ділового середовища регіону	67
---	----

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

<i>Фінагіна О. В., Проданова Л. В., Котляревський О. В.</i> Синергетичний ефект регуляторного впливу на мотивацію до підприємницької діяльності в економіці України.....	77
<i>Бондаренко В. М., Мудрик О. П.</i> Проблеми розвитку інноваційної діяльності в Україні.....	86
<i>Резніченко А. В.</i> Управління розвитком будівельних проектів та їхня оптимізація	95
<i>Придятько Е. М.</i> Інструментарій оцінки ефективності процесу формування персоналу промислового підприємства	108

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

<i>Іванилова О. А.</i> Обґрунтування системи кінцевих орієнтирів процесу банківського інжинірингу	118
<i>Швець Ю. О., Гаркуша О. В.</i> Оцінка податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання : сучасні українські та світові тенденції	129

НАШІ АВТОРИ..... 139

Про набір до аспірантури зі спеціальності 051 «Економіка».....	140
--	-----

CONTENTS

NATIONAL ECONOMY MANAGEMENT AND REGIONAL ECONOMY

<i>Shpak L.</i> The effects of social and economical factor on the development of tourist and recreational complexes	5
<i>Pasichnyk Yu.</i> Conceptualization of the fiscal space of functioning and development of the national economy	12
<i>Zinchenko O.</i> Culture of innovative clusters as an image component of regional development	19
<i>Sarana L.</i> Regulation of small and medium business in Ukraine: regional aspects	27
<i>Podluzhna N.</i> Doctrinal and conceptual approaches to formation of the economics of knowledge in Ukraine and its regions	34
<i>Darmohrai O.</i> Regional food security as a background of the sustainable growth of the economy of Ukraine	45
<i>Tkachenko O.</i> Preconditions of the regional tourist and recreational complexes development	52
<i>Skibskaya E.</i> Evaluation of the labor market of Ukraine in terms of the main factors of its development	58

PROGRAMMES AND PROJECTS IN THE SYSTEM OF MANAGEMENT IN SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS

<i>Suray A.</i> Key features of components (subsystems) of the business environment of the region	67
---	----

ECONOMY AND BUSINESS MANAGEMENT

<i>Finagina O., Prodanova L., Kotliarevsky O.</i> Synergetic effect of regulatory influence on motivation for business activity in economy of Ukraine	77
<i>Bondarenko V., Mudrik O.</i> Problems of development of innovative activity in Ukraine	86
<i>Reznichenko A.</i> Management and optimization of construction projects development	95
<i>Pridatko E.</i> Tools for assessing the effectiveness of the process of the human resources forming of an industrial enterprise	108

FINANCE, BANKING BUSINESS AND INSURANCE

<i>Ivanylova O.</i> Rationale of the system of final objectives in the process of banking engineering	118
<i>Shvets Yu., Harkusha O.</i> Estimated tax burden on business entities activity: contemporary Ukrainian and world trends	129

<i>OUR AUTHORS</i>	139
---------------------------------	-----

Postgraduate registration and enrolment in speciality 051 Economics	140
---	-----

ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

УДК 332.146.2

JEL Classification: R 130

*Сурай А. С.
Черкаський державний технологічний університет*

КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПОНЕНТІВ (ПІДСИСТЕМ) ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА РЕГІОНУ

У статті запропоновано авторський варіант структури ділового середовища регіону, що включає 7 компонентів (підсистем). Причому класичні складові (економічна, соціальна, політична, правова) доповнені все більш актуальними в період трансформаційних процесів – інституційною, інформаційною та екологічною. У статті розкрито ключові характеристики складових ділового середовища регіону.

***Ключові слова:** ділове середовище регіону, бізнес-середовище, регіональний підхід, підсистема ділового середовища.*

*Suray A.
Cherkasy State Technological University*

KEY FEATURES OF COMPONENTS (SUBSYSTEMS) OF THE BUSINESS ENVIRONMENT OF THE REGION

The article offers the author's variant of the structure of the business environment of the region, which includes 7 components (subsystems). Moreover, the classical components (economic, social, political, legal), are completed by more and more relevant ones during the transformation processes - institutional, informational and environmental. The article describes the key features of the regional business environment.

***Keywords:** regional business environment, business environment, regional approach, subsystem of business environment.*

ВСТУП

Зазначимо, що незважаючи на вагомий обсяг наукових розробок та значні досягнення у сфері вивчення основ функціонування й розвитку ділового середовища та методів його аналізу, ряд моментів теоретичного, методичного і практичного характеру з окреслення компонентного складу ділового середовища, його характеристик залишаються остаточно не вирішеними, дискусійними, вимагають уточнень і подальшого розвитку, що й обумовлює необхідність проведення цього наукового дослідження.

Запропонована характеристика ділового середовища регіону має не тільки теоретичне, а й суто практичне значення, що пов'язано з виділенням особливостей ділового середовища в різних регіонах та можливістю створення цілісної картини ділового середовища регіону, що, в свою чергу, може виступити підґрунтям розробки конкретних заходів стимулювання ділової активності регіону.

Особливості та закономірності функціонування ділового середовища висвітлено у працях таких зарубіжних учених, як Лебон Г. [1], Парсонс Т. [2], Ерхард Л. [7], Ф. Хайєк [8]. Інституційні проблеми формування бізнес-середовища вивчали Проданова Л. В. [9] та ін. Ділове середовище розглядали через призму культурно-ментальних зрушень Кирдина С. Г. [10], К. Поланьї [6]. Сучасні автори, такі як Попов О. Є. [4] та інші, доповнюють і розкривають окреслену проблематику.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Ми вбачаємо завдання в тому, щоб вказати, як і за допомогою яких засобів зрозуміти ключові умови формування та функціонування ділового середовища регіону та відповідно створити оптимальні умови діяльності представників бізнес-структур.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Майже сто років тому відомий французький дослідник Г. Лебон писав: «Розвиток суспільства відбувається під впливом трьох чинників: політичних, економічних і психологічних» [1, с. 18]. Слід уточнити, що згідно із сучасними уявленнями філософії, суспільство складається з певних структур, до яких можна зарахувати медицину, військову справу, ведення бізнесу, духовність і т. д. Ділове середовище являє собою оточення бізнесмена, зовнішні фактори, що сприяють або перешкоджають діяльності підприємця.

На нашу думку, в умовах сучасних викликів така класифікація не є повною та потребує доповнення. Ми пропонуємо виділити основні чотири підсистеми – економічну, соціальну, політичну і правову, що перекликається з положеннями Т. Парсонса [2, с. 13–23], та додати три похідні перехресні системи – інституційну, інформаційну, екологічну. Таким чином отримаємо сім підсистем, які й будуть в подальшому

покладені в основу побудови прототипу ділового середовища регіону. Докладніше обґрунтування наведеної класифікації наведено у попередніх дослідженнях автора [3, с. 182–188].

Розглянемо докладніше складові (підсистеми) ділового середовища регіону.

Підсистеми необхідні для розкриття суті ділового середовища. Вони демонструють, що на поведінку підприємців впливають не тільки внутрішні установки, але й зовнішнє оточення, породжене конкретною історичною обстановкою, державною політикою, культурою нації, а також того соціального шару, з якого формується підприємницький соціум.

При побудові прототипу ділового середовища ми виходимо з того положення, що сім головних чинників необхідні й достатні по відношенню один до одного. Така думка підтримується й іншими дослідниками. Так, наприклад, Попов О. Є. вважає: «Цю складність багато дослідників схильні недооцінювати і часто зводять проблему до якоїсь однієї сторони – соціальної, політичної, а найчастіше всього економічної» [4, с. 169–173].

Детальніше опишемо кожен з семи чинників ділового середовища, які є системоутворюючими і спільно являють септемсистему як каркас пропонованого прототипу. Прототип ділового середовища описується якісними підсистемами, які притаманні будь-якій суспільній структурі, в т. ч. й підприємництву.

Політична підсистема ділового середовища

Вивчення політичного життя суспільства становить, зрозуміло, предмет політології, а не економічної науки. Однак опис ділового середовища не може не брати до уваги вплив політичних процесів, оскільки підприємництво є об'єктом державної політики.

Політика (грец. *політікῆ* – суспільна справа) – діяльність органів державної влади й управління, яка відображає суспільний лад і економічну структуру країни, а також діяльність громадських класів, партій та інших громадських угруповань, що визначаються їхніми інтересами і цілями [5].

Політична підсистема відіграє важливу роль при формуванні ділового середовища, адекватного економічним відносинам, що складаються в суспільстві.

У запропонованому прототипі ділового середовища політична підсистема представлена таким набором елементів:

- політика стимулювання бізнесу;
- культурно-ментальна складова;
- демократія та рівень свободи;
- стійкість політичного ладу;
- науково-технічний прогрес;
- фіскальне поле.

Політика стимулювання бізнесу. Ці елементи політичного чинника досить різноманітні й мають різну природу. Однак всі вони мають безпосереднє відношення до інститутів, під якими розуміються норми і правила поведінки, прийняті в суспільстві.

Культурно-ментальна складова. Національні традиції й звичаї протягом тривалого періоду часу закладають певні рутини, які впливають на діяльність суб'єктів економічних відносин. В тому чи іншому суспільстві в залежності від розумового ладу домінує одна з форм економічних відносин, в той час як альтернативна займає додаткове, або компенсаторне положення (це підтвердив і додатково обґрунтував у своїх антропологічних дослідженнях К. Полань [6]).

Демократія та рівень свободи. Очевидно, що та чи інша форма і міра впливу держави на економічне життя необхідна завжди. І ні Ф. Хайєк, ні Л. Ерхард [7], ні інші серйозні економісти цього й не заперечували. Принциповим же було і залишається питання про межі влади, яку має уряд. Тобто, як формулює Ф. Хайєк, від цих меж залежить, «чи визначається рішенням уряду все, що завжди отримує кожна людина, або тільки деякі речі, які іноді отримують деякі люди на деяких умовах» [8].

Стійкість політичного ладу – визначальна характеристика цієї підсистеми. Якщо політичний лад нестабільний, а підприємницька діяльність не заборонена, то підприємці будуть зацікавлені в короткострокових операціях, які не потребують великих вкладень, але обіцяють значну прибутковість.

Науково-технічний прогрес. Політична підсистема має безпосереднє відношення до інновацій як елементу ділового середовища.

Політична підсистема через законодавчі ініціативи може мати позитивний або негативний вплив на економічні відносини, регулюючи рівень оподаткування.

Фіскальне поле. Цей елемент розташований на межі політичного й економічного чинників. Податки – фіксовані відрахування в бюджет державної (місцевої) влади, вироблені фізичними та юридичними особами певної країни (міста, області) відповідно до законодавчо встановлених податкових ставок і є однією з форм фінансового забезпечення розподілу й перерозподілу національного доходу. Залежність податкової ставки і ділової активності бізнесу й населення в цілому відображає ефект Лаффера.

Найголовніше в державному регулюванні – створення режиму найбільшого сприяння для використання потенціалу справжніх підприємців. Це можливо при тісній взаємодії з економічними, правовими та соціальними інститутами.

Економічна підсистема ділового середовища

Ділове середовище формується під впливом економічного

чинника. Економічний чинник ділового середовища демонструє, що бізнес повинен мати здатність до адаптації, пристосування до умов, які змінюються, і зростаючих матеріальних потреб людей, вміти раціонально організувати й розподіляти ресурси, забезпечувати переробку «входу» системи і її «вихід» – готовий продукт, послугу.

Вона включає:

- сферу виробництва благ;
- конкурентну складову;
- особливості споживання;
- особливості формування попиту;
- quality-менеджмент;
- особливості формування пропозиції;
- політику цін.

Сфера виробництва благ. Нагадаємо, кінцевою метою розвитку будь-якої економічної системи є задоволення потреб особистості. Саме на це спрямований *процес виробництва*. Останній визначається структурою організації, нерозривно пов'язаний зі споживанням товарів і послуг, витрачанням наявних у розпорядженні підприємця ресурсів для виробництва товарів і послуг.

Особливості споживання. Економісти вивчають матеріальні потреби, під якими розуміються бажання споживачів придбати й використовувати товари і послуги, що приносять їм задоволення.

Таким чином, рівень потреб є елементом ділового середовища, тому що безпосередньо впливає на діяльність підприємця і визначає образ галузевої структури економіки.

Конкурентна складова. Конкуренція – наступний елемент економічного чинника ділового середовища. Ринкова економіка і конкурентна складова – нерозривні поняття. Навіть сам вираз змістовності ринкового господарства визначається як конкурентна економіка. Такий підхід не випадковий, бо саме конкурентна складова визначає основні параметри його розвитку. Вибраковуючи неефективні господарські ланки, конкурентна складова визначає спрямованість розвитку виробництва і виступає в якості механізму регулювання певних пропорцій.

Особливості формування попиту. Попит – громадська або особиста потреба в матеріальних благах і послугах, в засобах виробництва і предметах споживання. Попит можна охарактеризувати з якісного й кількісного боку. В разі, коли попит представлений у грошовій формі, мова йде про фінансову стабільність. Таким чином, величина (обсяг) попиту – це кількість товару або послуги, які покупець готовий придбати в даний період часу і за певних умов. Певні умови – це зовнішнє середовище, в якому знаходиться покупець. З потребами безпосередньо пов'язана структура попиту, яка, в свою чергу, залежить від якості й способу життя в конкретному суспільстві.

Особливості формування пропозиції. Пропозиція товарів на ринку – наявність, що супроводжується готовністю продати матеріальні блага й послуги, фактори виробництва і предмети споживання на ринку.

Політика цін. Ціна – грошовий вираз вартості товару. Ринкова ціна встановлюється під впливом попиту та пропозиції, тобто це фактична ціна, яку покупці платять за товари і послуги.

Quality-менеджмент. Якість – обов'язковий елемент системи ділового середовища. Практика показує, що виживають ті соціально-економічні системи, які з усіх підсистем функціонування і розвитку віддають перевагу пріоритету якості.

Якість оцінюється показниками, що являють собою конкретні характеристики одного або декількох властивостей товару з урахуванням умов його виробництва, експлуатації та споживання. Показники якості товару визначаються вимогами ринку. Базою для порівняння служать показники перспективних зразків, що забезпечують попит на світовому ринку.

Таким чином, особливості формування попиту, особливості формування пропозиції, політика цін, quality-менеджмент у реальному ситуаційному оточенні визначають можливості активності ринкових відносин з урахуванням політичних і макроекономічних факторів з одного боку та нормальною соціальною поведінкою і системою законодавства (за участю структур, що забезпечують виконання законів) – з іншого.

Правова підсистема ділового середовища

Не будучи економічною категорією, правова підсистема сприяє створенню сприятливого інституційного середовища для підприємця або може руйнувати її, формуючи умови для інституціональних пасток. Правова підсистема представлена такими елементами:

- нормативно-правові характеристики;
- правова сфера бізнесу;
- звичаєве право;
- захищеність;
- ділові звичаї та довіра.

Нормативно-правові характеристики. З точки зору неінституціональної теорії правова підсистема представлена формальними і неформальними нормами або інститутами, тобто призначення правового регулювання підприємницької сфери покликане більш адекватно відобразити в законодавстві об'єктивно складені зміст і інституційну складову ринку і тим самим створити сприятливий правовий простір для виникнення, функціонування й подальшого розвитку ділового середовища регіону.

Правова сфера бізнесу. Правова підсистема регулює обсяг прав, якими володіє підприємець в процесі здійснення своєї діяльності.

Важливо відзначити той факт, що не всі формальні правила (закони) виконуються, тобто забезпечені механізмом правозастосування.

Звичаєве право як елемент ділового середовища являє рівень юридичної грамотності підприємця у сфері нормативно-правового регулювання його приватного життя й економічної діяльності, включаючи інформованість, розуміння сутності норм права і вміння самостійно вирішити суперечливість чинних нормативних правових актів. Іншими словами, це осмислена законослухняність.

Захищеність. Термін «безпека» почали вживати ще в XII столітті. Він означав спокійний стан духу людини, яка вважала себе захищеною від будь-якої небезпеки. Відомо, що на сьогоднішній день не сформульовано загально визнане визначення економічної безпеки або заходи її відсутності. Хайек Ф. визначає економічну безпеку як можливість отримати захист від суб'єктивних високих потенційних економічних втрат. У зв'язку з цим доцільно оперувати концепцією підприємницьких ризиків і їхніх змін у часі [8, с. 105].

Ділові звичаї та довіра. Важлива норма, яка включена в ринкову угоду, полягає в необхідності мінімальної взаємної довіри між економічними агентами. Без довіри не можуть бути здійснені навіть найпростіші трансакції на ринку, не кажучи вже про складніші.

Соціальна підсистема ділового середовища

Історично підтверджено, що набуття людьми гідних умов для свого життя можливо при орієнтуванні науково-технічного прогресу, організації економіки й управлінських структур на соціальні цілі.

Очевидно, що соціальна підсистема, яка розглядається при побудові прототипу ділового середовища, це функція відтворення структури – підсистема вірувань, моралі, органів соціалізації, включаючи сім'ю та інститути освіти. Соціальна підсистема по структурі складніша, ніж інші підсистеми. Вона включає в себе безліч елементів, неувага до яких з боку підприємця може мати негативні наслідки. Основні елементи цієї підсистеми:

- якість освіти;
- особливості ринку праці;
- фінансова стабільність;
- критерії якості життя.

Соціальна підсистема розвитку підприємництва – це зміна ціннісних установок представників різних верств суспільства, підвищення рівня їхньої освіти й професійної підготовки. Це породжує прагнення до самореалізації і особистої свободи, посилює економічну активність населення і сприяє насиченню ділового середовища.

Якість освіти. Говорячи про соціальну підсистему, хочеться зробити наголос саме на освіті. Соціальна підсистема – підсистема ділового середовища, що включає інститут освіти. Як освіта, невиробнича сфера (місце провалів ринку) пов'язана з діловим

середовищем підприємництва?

По-перше, ділове середовище формується в рамках певної ситуації, психологічної культури, розумового ладу суспільства, який закладається у людини вихованням з дитячих років у сім'ї, а потім школою і т. д.

По-друге, сучасний підприємець як головна дійова особа ділового середовища повинен володіти певним рівнем професійних знань, які він може отримати як в освітньому закладі, так і самостійно. Бізнесмен не може приступити до справ без знань, наприклад, про суспільну свідомість. Він повинен знати мову, культуру, психологію людей, які будуть залучені до його сфери. Хоча головним у процесі отримання спеціальних знань є результат, але шлях його досягнення значною мірою визначає якість цього результату.

По-третє, в нормально функціонуючій економіці статистично встановлена залежність між освітою і рівнем доходу населення. Перше, в свою чергу, приводить до підвищення платоспроможності, а отже, підвищення потреб суб'єктів ринкових відносин.

По-четверте, дослідження показали, що ділове середовище і рівень освіти суспільства є взаємообумовленими елементами соціальної системи, кожен з яких по-різному впливає на розвиток іншого. Реальне падіння культури й моральності в суспільстві відображає його політичне, економічне і соціальне становище.

Особливості ринку праці. Для підприємницького середовища дуже важливий рівень професійної підготовленості не тільки самого підприємця, а й найманих працівників. Перехід до інформаційного суспільства, в якому сфера застосування інтелектуальних здібностей розширюється, де чисто фізична праця поступово зменшується, вимагає високої кваліфікації, яка можлива при отриманні певної освіти.

Фінансова стабільність. Наступним елементом є платоспроможність, або фінансова стабільність. Платоспроможність – здатність держави, організації чи фізичної особи своєчасно і повністю виконувати свої платіжні зобов'язання, що впливають з торгових, кредитних або інших операцій грошового характеру. Рівень платоспроможності економічних суб'єктів у середовищі бізнесу має важливе значення. Так, регіони України діляться за рівнем платоспроможності. При цьому в деяких дослідженнях [9, с. 114–120] спостерігається пряма залежність між економічним добробутом регіону і кількістю підприємців.

Розглянемо похідні перехресні підсистеми ділового середовища.

Екологічна підсистема ділового середовища

Культурно-ментальні особливості сфери збереження навколишнього середовища як елементи ділового середовища мають важливе значення, тому що дія підприємця може негативно впливати

на природу. Це культура взаємин організмів із навколишнім середовищем. Кожен підприємницький проект, пов'язаний з виробництвом, повинен в ідеалі спиратися на безпечні технології, що не приносять шкоди людині й природі.

Інституційна підсистема ділового середовища

Інституційні характеристики – це важливий елемент ділового середовища. Швидкість обороту грошових, матеріальних та інформаційних потоків, що протікають в певному мікро-, макроекономічному просторі, має прямопропорційну залежність від ступеня розвитку інфраструктурного елемента ділового середовища. Не випадково в першому розділі було відзначено, що ділове середовище України і США відрізняються як повітря від води. На це безпосередньо впливають, з нашої точки зору, інституційні характеристики та рівень сучасних інформаційно-комунікаційних ділових зв'язків. Інститути за такого підходу розуміються, перш за все, як правила, що регулюють практики повсякденної діяльності та які одночасно отримують імпульси для свого розвитку з такої практики. Інститути утворюють «не жорсткий каркас, а гнучку підтримуючу структуру, що змінюється під впливом практичної дії» [10, с. 133–150].

Інформаційна підсистема ділового середовища

Саме інформація дає можливість підприємцю раціонально розпоряджатися всіма видами ресурсів. Інформація дозволяє отримати рішення про те, як ефективніше й економічно вигідніше організувати виробництво товарів і послуг. Таким чином, інформація стає найважливішим ресурсом, від якості якого значною мірою залежить ведення ділових операцій. Серед стартових умов для реалізації інноваційного проекту головну роль відіграють не тільки інвестиції і наявність інноваційної ідеї. Нестача ділової інформації нерідко перешкоджає розвитку бізнесу нітрохи не менше, ніж нестача капіталу [10, с. 133–150].

ВИСНОВКИ

Таким чином, у статті запропоновано авторський варіант структури ділового середовища регіону, що включає 7 компонентів (підсистем). Причому класичні складові (економічна, соціальна, політична, правова) доповнені все більш актуальними в період трансформаційних процесів (інституційною, інформаційною та екологічною). Розкрито ключові характеристики складових ділового середовища регіону. Запропонована характеристика ділового середовища регіону має не тільки теоретичне, а й суто практичне значення, що пов'язано з виділенням особливостей ділового середовища в різних регіонах та можливістю створення цілісної картини ділового середовища регіону, що, в свою чергу, може виступити підґрунтям для розробки конкретних заходів стимулювання ділової активності регіону.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лебон Г. Психология социализма : пер. с фр. / Г. Лебон. – СПб. : Макет, 1995. – С. 18.
2. Parsons T. The Theory of Human Behavior in its Individual and Social Aspects / Talcott Parsons // The American Sociologist. – Vol. 27. № 4. – Winter, 1996. – Pp. 13–23.
3. Сурай А. С. Методичні основи моніторингу ділового середовища України: індекс рівня розвитку в регіональному розрізі / А. С. Сурай // ІНТЕЛЕКТ XXI : науковий економічний журнал. – Вип. 2. – К. : Національний університет харчових технологій, 2017. – С. 182–188.
4. Попов О. Є. Еволюція розвитку та особливості методології інституціонального аналізу економічних явищ і процесів / О. Є. Попов // Проблеми економіки. – 2012. – № 3. – С. 169–173.
5. Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
6. Поланьї К. Великая трансформация: политические и экономические истоки нашего времени / К. Поланьї ; пер. с англ. А. А. Васильева, С. Е. Федорова и А. П. Шурбелева ; под общ. ред. С. Е. Федорова. – СПб. : Алетейя, 2002. – 290 с.
7. Эрхард Л. Благосостояние для всех : пер. с нем. / Л. Эрхард. – М. : Начала-Пресс, 1991. – 335 с.
8. Хайек Фридрих Август фон. Дорога к рабству / Фридрих Август фон Хайек. – М. : Астрель, 2012. – 320 с.
9. Проданова Л. В. Економіка регіонів України: втрачені ресурси і резерви майбутнього / Л. В. Проданова, О. О. Фоміна // Бізнес Інформ. – 2016. – № 2. – С. 114–120.
10. Кирдина С. Г. Роль институтов и географии в экономическом развитии: актуальная полемика в гетеродоксальной экономике / С. Г. Кирдина // Пространственная экономика. – 2016. – № 3. – С. 133–150.

Дата надходження до редакції – 08.02.2017 р.

ВІСНИК СУЕМ № 1 (22), 2017

Науковий журнал

Засновник, редакція, видавець і виготовлювач
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ № 16612 – 5084Р від 23.04.2010.

Редактор О. М. Строгалова

Підписано до друку 16.05.2017. Формат 84x108/16.
Друк різнографічний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 11,2. Тираж 100 прим. Зам. № 17-21.
Адреса редакції, видавця, виготовлювача: 18036, м. Черкаси, вул. Н.-Левицького, 16
Телефон редакції: (0472) 64-72-00 (101), факс (0472) 64-73-00,
e-mail: journal3.suem@gmail.com

Надруковано на обладнанні СУЕМ

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 3734 від 17 березня 2010 р.

Видається за рекомендацією Вченої ради СУЕМ

Статті проходять рецензування. Передрук і переклади матеріалів,
опублікованих у журналі, дозволяються лише зі згоди автора та редакції.
